

Programsensorrappport – Institutt for sosiologi, UiB, 2011

Oppdraget

I bestillingen fra instituttledelsen inngikk en generell gjennomgang av studietilbudet på master i sosiologi, og spesielt spørsmålet om integreringen mellom kursene. Hovedfokuset i årets programsensoroppdrag var dog å få et bilde av stipendiatenes arbeids- og studiesituasjon. Under perioden fra onsdag 25.- fredag 27. januar hadde programsensor samtaler med instituttleder, studieprogramansvarlig, faglærere på master og PhD, mastergradsstudenter og stipendiater. I tillegg til samtaler bygger årets rapport på tilsendte dokumenter om studietilbudet og et arbeidsnotat om framtidig organisering av mastergradsprogrammet, samt en gjennomgang av instituttets websider.

Mastergradsprogrammet

Instituttet, gjennom sine faglærere på mastergrad, har under året som har gått lagt ned et betydelig arbeid for å få en tettere og mer hensiktsmessig organisering av kurstilbudet for sine mastergradsstudenter. Dette bygger videre på ideen om bare et studieopptak per år og et kursprogram hvor ikke studentene tvinges å prioritere teori og metodekurs på bekostning av andre kurs. Selv om programforslaget fra faglærerne enda ikke var "ferdigtenkt" i forhold til sekvenseringen av kursene, så var responsen fra faglærerne at alle var tjent med en tettere integrering av kurstilbudet og studieløpet.

Instituttet gir gode kurser i både kvantitativ og kvalitativ metode som får mye skryt fra studentene. Selv om kursene hver for seg er gode i respektive sosiologisk teori og sosiologisk analyse så finnes det fortsatt rom for forbedringer. Kurset i sosiologisk teori får skryt av studentene for å ha gode forelesninger samtidig som flere opplever at pensum vell mye tilrettelagt. Analysekurset har på papiret en høyere vanskelighetsgrad og opplegg som visse av studentene opplever som et løft, mens andre er mer frustrerte.

Tidspunktene for eksamen i kvalitativ analyse oppleves av både studenter og faglærere som ugunstig ettersom den ikke gir studentene tid til å forberede seg godt nok til eksamen. Med bare et opptak per år i framtiden burde det være mulig å la både semesteroppgave og eksamen å være tellende for karaktersettingen i dette faget. På samme måte burde det være mulig å utsette eksamen ytterligere noen uker slik at studentene har en fair sjanse å lese seg opp til eksamen.

Mastergradsseminaret er både en viktig møteplass og bindeledd mellom lærere og studenter. Dette bekreftes også av studentene. Utfordringen, slik det framgikk i samtaler med studentene ligger i mindre grad i det faglige opplegget, men i for lite tid og handlingsrom for å kunne utvikle egne prosjektideer.

PhD-programmet

Institutt for sosiologi tilbyr ikke regelmessig PhD-kurser. Ingen av stipendiatene så dette som et problem all den tid de hadde ulike prosjekter og behov for faglig påfyll. Fakultetskurset i vitenskapsteori ble beskrevet som vell allment og lite matnyttig, samtidig som flere pekte på de positive i å treffe stipendiater fra andre fag.

Hovedinntrykket etter samtaler med både stipendiatene og instituttledelsen er en tradisjon av å ha et stort handlingsrom for å utvikle sine egne avhandlingsprosjekt i tett dialog med andre stipendiater. I denne sammenheng framstår PhD-seminaret som en av deres viktigste møteplasser og fora for faglig diskusjon av eget og andres arbeider. Noen har flere fora å diskutere eget arbeid i, men instituttets PhD-seminar, framstår uansett som særs viktig.

Med så mye av uformell og formell skolering i PhD-seminaret vill det alltid være en vanskelig balansegang mellom det å sikre at stipendiatene har en god progresjon i sine studier og at stipendiatene får tid og nok handlingsrom til å utvikle sine prosjektet på egne premisser. Hovedinntrykket etter å ha snakket med et knippe av stipendiatene er at styringen fra instituttets side har blitt strammere og mindre generøs enn tidligere. For flere av de som ytret seg framsto dette som en logisk konsekvens av kvalitetsreformen og økte krav på å gjennomføre studier på normert tid. De opplevde også utviklingen av PhD seminaret i retning av å være et instrument for å øke effektiviteten som frustrerende i forhold til målet om faglig utvikling på egne premisser. Flere pekte på at kritikken sannsynligvis ikke er representativ for hele stipendiatgruppen. Uansett viser det til et klassisk problem der både instituttet og stipendiatene har mye å tjene på en bedre dialog som både sikrer progresjon i avhandlingsarbeidet og stipendiatenes faglige autonomi.

På tross av en del kritiske merknader fra stipendiatenes side så viser både instituttledelsen og stipendiatene til at det er mulig å gjennomføre et doktorgradsløp på tilnærmet normert tid. Instituttet og stipendiatenes skriver i høyere grad enn tidligere artikkelbaserte avhandlinger. Stipendiatenes egne beskrivelser overlapper med instituttledelsen i at en høy andel av stipendiatene fra 2008-kullet vil fullføre på normert tid.

En viktig forutsetning for så gode resultater som det her vises til er at man har og lykkes i å rekruttere gode og motiverte stipendiater. En annen viktig forutsetning er at det i fravær av egne kurser finnes gode veiledere og et godt PhD-seminar. En tredje forutsetning er at veiledningssituasjonen ikke utelukkende består av veileder og stipendiat, men flere kilder til veiledning. En fjerde forutsetning er at det finnes personer i ledelsen som tar tak i stipendiater som av ulike grunner ikke klarer å fullføre og tilbyr de ekstra hjelp. Listen kan gjøres lengre. Hovedpoenget er imidlertid at sosiologisk institutt i Bergen gjør mye rett for å få fram en god, kanskje den beste, PhD utdanningen i sosiologi i Norge.

Konklusjon

Hovedinntrykket etter å ha vurdert både mastergrad- og PhD-programmet er at studenter, stipendiater og faglærere viser til velfungerende studieprogram.

Instituttet vil tjene på å gå å sjøsette sin ambisjon om et studieløp på mastergradsnivå som ivaretar mer og bedre samordning mellom kursene. Instituttet og studentene ville også tjene på å ha mer tid for eksamensforberedelse i kvalitativ analyse og at deres jobbing med semesteroppgaven i kvalitativ metode gir uttelling på eksamenskarakteren.

Instituttet har lagt til rette for at det mulig å fullføre en doktorgrad på tilnærmet normert tid. Dette krever disiplin fra stipendiatenes side og god styring fra instituttets side. Instituttet bygger langt på veg på en modell hvor mye av forskeropplæringen foregår i seminarform og på stipendiatenes premisser. Stipendiatene setter stor pris på å inngå i et faglig felleskap der de er synlige som fagpersoner og individer. Flere retter imidlertid kritikk mot for mye styring på mastergradseminaret.

En fellesnevner for både mastergradsstudenter og stipendiatene er deres positive evaluering av lærerstaben og at ledelsen virkelig bryr seg.

Håkon Leiulfsrud
Programsensor (Master & PhD)